

FRÁSÖGN

af ársfundi þings Öryggis- og samvinnustofnunar Evrópu í Istanbúl 28. júní –3. júlí 2013.

Af hálfu Íslandsdeildar ÖSE-þingsins sóttu fundinn Elsa Lára Arnardóttir formaður, Pétur H. Blöndal varaformaður og Guðmundur Steingrímsson, auk Vilborgar Ása Guðjónsdóttur ritara. Fundinn sóttu um 260 þingmenn frá 57 ríkjum en yfirskrift fundarins var að þessu sinni „Helsinki +40“, en svo nefnist ferli sem snýr að stefnumótun fyrir verkefni ÖSE til ársins 2015. Auk neikvæðra áhrifa niðurskurðar á efnahagssviðinu var vernd grundvallarréttinda, lausn pólitískra fanga, takmarkanir á losun gróðurhúsaáhrifa og hernaðarlegt gagnsæi meðal meginviðfangsefna fundarins. Í ályktun fundarins kallaði þingið m.a. eftir því að ÖSE veitti Palestínu stöðu samstarfsríkis við Miðjarðarhaf (e. Mediterranean Partner Status). Þá var kallað eftir því að ÖSE-þingið fengi það hlutverk að samþykkja fjárlög ÖSE og yrði falið að ráða endurskoðanda fyrir reikninga ÖSE, sem mundi heyra undir ÖSE-þingið og greina því beint frá niðurstöðum sínum. Sú tillaga kom upprunalega frá Pétri H. Blöndal, sem starfar sem sérlegur fulltrúi forseta ÖSE-þingsins í fjárreiðum ÖSE.

Í upphafsávarpi sínu kallaði Wolfgang Grossruck, starfandi forseti ÖSE-þingsins, eftir aukinni þátttöku þingmanna í starfsemi ÖSE allan ársins hring, það væri undirstaða þess að ÖSE-þingið hefði alþjóðlegt hlutverk. Leonid Kozhara, utanríkisráðherra Úkraínu, sem sinnir nú formennsku í ÖSE, tók undir með Grossruck og sagði það vera einkar mikilvægt að blása nýju lífi í þátttöku þingmanna í starfsemi ÖSE, í anda Helsinki-sáttmálans frá 1975. Utanríkisráðherra Tyrklands, Ahmet Davutoğlu, vakti athygli á þörfinni á sáttmála eins og Helsinki-sáttmálanum í Mið-Austurlöndum og Norður-Afríku, og forseti tyrkneska þingsins, Cemil Çiçek, lagði áherslu á að þingmenn sæju til þess að *Helsinki +40 ferlið* væri framkvæmt á upplýstan hátt. Hann ræddi einnig sérstaklega mikilvægi þess að kynþáttafordómar og útlendingahatur yrðu áfram ofarlega á blaði hjá ÖSE, sem og tölvuöryggi og ástand mannúðarmála í Sírlandi. Sérlegur fulltrúi ÖSE-þingsins um jafnrétti kynjanna, Dr. Hedy Fry, beindi athygli þingmanna að stöðu kvenna á átakasvæðum, og vísaði þar sérstaklega til hryllilegra nauðgana og annarra glæpa sem hafa sögulega haldið konum á jaðrinum.

Málefnanefndirnar þrjár tóku fyrir fram ákveðin mál til umfjöllunar með áherslu á yfirskrift ársfundarins „Helsinki +40“. Elsa Lára Arnardóttir tók þátt í störfum 1. nefndar um stjórn- og öryggismál. Nefndin samþykkti m.a. ályktanir um aukið hernaðarlegt gagnsæi og öflugari alþjóðasamninga um vopnatakmarkanir. Þá kallaði hún sérstaklega eftir að þjóðþing og ríkisstjórnir fullgildu sáttmála Sameinuðu þjóðanna um vopnaviðskipti, hæfu á ný samningaviðræður um hefðbundinn herafla í Evrópu (e. the Conventional Forces in Europe Treaty) og gerðu breytingar á Vínarskjalinu frá 1999 (e. Vienna Document) þannig að ríki þyrftu að deila meiri upplýsingum um heræfingar sínar. Í ályktuninni er einnig hvatt til þess að áframhald verði á starfsemi ÖSE í Bakú, skrifstofur í Yerevan og Moldóvu verði styrktar enn frekar og að opnuð verði aftur skrifstofa í Georgíu, en starfsemi þar var hætt árið 2008. Loks var kallað eftir að ÖSE eflði þjálfun landamæravarða og lögregluþjóna í Mið-Asíu og dýpkaði samstarf sitt við stjórnvöld í Afganistan.

Pétur H. Blöndal tók þátt í störfum 2. nefndar um efnahags-, vísinda-, tækni- og umhverfismál en þar var m.a. rætt og ályktað um bindandi takmarkanir á losun gróðurhúsaáhrifa, upptöku nýrra gjalda sem mundu gera spákaupmennsku á hlutabréfamarkaði kostnaðarsamari, og notkun hvata til að stuðla að umhverfsvænum hagvexti, í stað þess að grípa einungis til niðurskurðar í efnahagsmálum. Í ályktun nefndarinnar er hvatt til alþjóðlegs samstarfs um umhverfis- og efnahagslegar áskoranir og að ÖSE geri efnahags- og umhverfismál að megin mátarstólpa *Helsinki +40* ferlisins.

Guðmundur Steingrímsson tók þátt í störfum 3. nefndar um lýðræðis- og mannréttindamál. Þar var m.a. rætt og ályktað um nauðsyn þess að ríkisvaldið tryggði málfrelsi, bæði á götum úti og eins á internetinu. Þá kallaði nefndin eftir því að ríkisstjórnir virtu réttarríkið og sjálfstæði dómstóla og bæru sakir af og slepptu öllum pólitískum fögum. Í ályktuninni var einnig kallað eftir því að ríkisstjórnir stofnuðu sérstakar deildir sem ynnu gegn mansali, settu á fót aðgerðaáætlanir gegn nútíma þrælahaldi og afnæmu dauðarefsinguna.

Ályktanir nefndanna voru síðan samþykktar á þingfundum ÖSE-þingsins. Til viðbótar við ályktanir nefndanna voru samþykktar 23 aukaályktanir um allt frá ástandinu í Sýrlandi og fjölmiðlafrelsi til mansals, tölvuöryggis og þróunar mála á Norðurlóðum. Eftir fundinn er ályktunin send áfram til utanríkisráðherra og þjóðþinga aðildarríkja, með von um að hún efli frekar áframhaldandi umræður um *Helsinki +40* ferlið og hafi áhrif á ákvarðanir ráðherranefndar ÖSE og þar með pólitískar skuldbindingar aðildarríkja.

Loks fór fram kjör í helstu embætti ÖSE-þingsins. Svartfellingurinn Ranko Krivokapic var kjörinn forseti ÖSE-þingsins til eins árs og tók við embætti af Wolfgang Grossruck frá Austurríki sem hafði verið starfandi forseti frá því að fyrrum forseti ÖSE-þingsins, Riccardo Migliori, lét af þingmennsku og þar með forsetaembætti í ÖSE-þinginu í febrúar sl. Þá voru sex varaforsetar ÖSE-þingsins kjörnir, Vilija Aleknaite Abramikiene frá Litháen, Isabel Pozuelo frá Spáni, Alain Néri frá Frakklandi, Doris Barnett frá Þýskalandi, Emin Onen frá Tyrklandi og Ilkka Kanerva frá Finnlandi. Einnig var Roberto Batelli frá Slóveníu endurkjörinn sem gjaldkeri til tveggja ára. Þá var Makis Voridis frá Grikklandi kjörinn formaður stjórnmalanefndar, Roza Aknazarova frá Kyrgyzstan kjörin formaður efnahagsnefndar og Isabel Santos frá Spáni kjörin formaður lýðræðis- og mannréttindanefndar. Að venju var einnig efnt til sérlegs kvennafundar ÖSE-þingsins og sótti Íslandsdeild fundinn. Haustfundur ÖSE-þingsins verður haldinn 13. –15. október í Budva, Svartfjallalandi. Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar og á vefsvæðinu www.oscepa.org.